

ASTURIË DE CHARME VAN EENVOUD

Het noorden van Asturië is een grote groene oase vol rivieren en beekjes. Via smalle weggetjes en langs stille gehuchten volgt fotograaf Jolande Schotten de Ríó Narcea. Ver van het massatoerisme ontmoet ze bergbewoners, bijzondere wijnboeren en dorpse hangjongeren. TEKST EN FOTO'S: JOLANDE SCHOTTEN

De Narcea is de op een na langste rivier van Asturië. Hij stroomt van Fuentes del Narcea naar het noorden om circa 123 kilometer verderop op te gaan in de Nalón, de langste rivier van Asturië, die op haar beurt uitmondt in de Cantabrische Zee. Zowel links als rechts sluiten zijriviertjes aan. In het Oficina del Turismo van Cangas del Narcea vertelt Carmen me dat er in het gebied rondom de Narcea zo'n driehonderd kleine en iets grotere dorpen zijn. De bevolking heeft het hier niet breed. Het toerisme is wel op gang gekomen maar het massatoerisme heerst hier nog niet. Het is een groen, bosrijk en agrarisch gebied waar wolven en bruine beren leven, romaanse architectuur het landschap decoreert en grote steden ontbreken: een paradijs voor natuur- en wandelliefhebbers.

Goudzoekers

Campings zijn er niet, wel hotels, *alojamientos rurales* en twee camperplaatsen. In Cangas zelf staat de Parador de Corias, gevestigd in een 11^e-eeuws klooster. De Romeinen haalden goud uit dit gebied en tot enkele tientallen jaren geleden zocht men er nog steeds naar goud. Er zijn nu nog steeds wel kolenmijnen, maar in plaats van de duizenden werknemers van jaren geleden werken er nu nog slechts zo'n driehonderd man. De meeste bewoners leven hier van het land als boer of boerin. Natuurlijk trekken ook van hier veel jongeren voor werk naar steden, zoals naar Oviedo. De jongeren die achterblijven kunnen vaak niet wachten tot ze ook weg kunnen.

Beren op de weg

Als ik opsta is het prachtig weer en ik rij naar het sprookjesachtige natuurreservaat Muniellos, het grootste en waarschijnlijk best bewaarde eikenbos van Europa en UNESCO-biosfeerreservaat. Bij Rengos sla ik af naar Xedré, passeer meerdere mooie verweerde romaanse kerkjes en rij verder richting Monesteriu d'Ermu, op circa 1600 meter hoogte. De laatste kilometers besluit ik te lopen om volop te kunnen genieten van het groen en

de mooie uitzichten. Een uur voorbij het laatste gehucht, waarvan, zo wordt me verteld, nog slechts tien huizen bewoond zijn, kom ik bij een hek. Even verderop staan een paar hutten waar koeien omheen grazen. Even denk ik dat daar de bron is, een ondiep stroompje uit een buis. Bij een van de *cabañas* echter vertelt een vrouw me dat ze net bij de bron vandaan komt. Ze wijst naar een smal paadje in de verte. Het is al tegen zessen en de kans om wilde zwijnen tegen te komen wordt groter. Zelfs een beer zou mijn pad kunnen kruisen. 'Blijf heel stil als je er een ziet,' zegt ze. Via een onduidelijke route loop ik een paar honderd meter en zie kleine stroompjes water. Maar ik zie ook heel veel verse afdrucken van hoefjes van wilde zwijnen en als ik ook een grote afdruk zie waarvan ik me serieus afvraag of die van een beer is, voel ik me ineens alleen en behoorlijk ver van de bewoonde wereld. Ik maak resoluut rechtsomkeert.

Steile wijnen

De volgende dag besluit ik het roer om te gooien als ik met een wijnboer mee mag naar enkele van zijn oudste wijngaarden. Kleine wijnveldjes liggen her en der verspreid tegen de hellingen. Het klimaat, de bodem en de uiterst moeilijke werkomstandigheden maken de wijnen van Asturië zo speciaal. Fran en Augusto van Dominio del Urogallo pikken me vroeg op en we rijden via een heel klein weggetje flink omhoog. De laatste kilometer moeten we te voet over een smal en modderig pad. Augusto, die elke dag aanwezig is en het meeste werk verzet, moet op dit stuk zelf alles dragen, heen en terug. Ook de druiven sjuwt hij over dit door hemzelf gemaakte paadje naar de bodega. Het is een kwartier lopen en onderweg kijk ik naar de vallei en de hellingen aan de overkant. Daar zijn nóg enkele wijngaarden, maar het is slechts een fractie van wat er zo'n twintig jaar geleden was. De Europese Unie bood toen een vergoeding aan wijnboeren om met hun bedrijf te stoppen, om zodoende de concurrentie met Frankrijk te verminderen. Velen hebben er gebruik van gemaakt. Het was indertijd geen verplichting en de wijngaarden waar we nu naar op weg zijn konden gelukkig blijven bestaan. Nu zijn er nog negen of tien bodega's, waarvan

DE PASSIE VAN AUGUSTO EN FRAN IS ONBETAALBAAR, DE WIJN IS ZIJN PRIJS DUBBEL EN DWARS WAARD

zeven met het predicaat Denominación de Origen. Dominio del Urogallo heeft geen DO, is daardoor minder aan regels gebonden en heeft dus meer vrijheid om te experimenteren en wijnen te blijven ontwikkelen. Links en rechts zien we sporen van wilde zwijnen. Haviken doen zich tegood aan muizen, mollen en slangen.

Puur natuur

Ongelooflijk zo steil als de hellingen zijn. Vanaf de bovenste rij wijnstokken zijn de onderste rijen niet te zien. Sommige stokken zijn mogelijk tweehonderd jaar oud en er zijn erbij waarvan de soort niet meer te achterhalen is. Deze oude, oorspronkelijke stokken waren resistent tegen de druivenziekte die ruim honderd jaar geleden de wijnvelden in Frankrijk en Spanje verwoestte. Zij hoefden daarom niet vervangen te worden door uit Noord-Amerika geïmporteerde resistente wijnstokken. Ze zijn wat tener. Dat komt, vertelt Fran, doordat de wortels zich door de leistenen bodem moeten worstelen. De druivenopbrengst per stok is daardoor gering, slechts een kilo. Omdat er ook geen bestrijdingsmiddelen worden gebruikt en alle arbeid handmatig en onder moeilijke omstandigheden wordt verricht begrijp ik dat deze flessen natuurwijn, ongefilterd en zonder toevoegingen, onmogelijk voor een tientje in het schap kunnen liggen. De passie van Augusto en Fran is onbetaalbaar, de wijn is zijn prijs dubbel en dwars waard.

Norse bergbewoners

's Middags ga ik alleen op pad en slinger met de auto omhoog en omlaag naar San Pedro de las Montañas. Bos en grasland wisselen elkaar af. In San Pedro staat een juweel van een kerkje. Een aangrenzend en ogenschijnlijk vergeten begraafplaatsje ligt er rommelig bij. Op de terugweg stop ik in Besullo en slenter door

DE BEWONERS
LIJKEN SOMS
WAT NORS.
TOCH MAKEN
VELEN GRAAG
EEN PRAATJE EN
NEMEN DAAR
DAN GERUST
ALLE TIJD VOOR

dit eenvoudige maar charmante geboortedorp van Alejandro Casona, een Asturiaanse schrijver uit de 20^e eeuw die tijdens het regime van Franco, zoals zovelen, in ballingschap leefde. Ik praat met wat oudere bewoners die vroeger nog te voet naar Cangas del Narcea gingen, twintig kilometer lopen door de bergen. De bewoners van deze bergdorpen zijn beslist minder uitbundig dan de zuidelijke Spanjaarden en ze lijken soms wat nors. Toch maken velen graag een praatje en nemen daar dan gerust alle tijd voor. In vrijwel alle dorpen vind je een of meerdere *hórreos* en *paneras*, typisch Asturiaanse en Galicische graanschuren op stenen of houten palen zodat knaagdieren de gewassen niet kunnen aantasten.

Fotogenieke graanschuurtjes

Na vier dagen en vele kilometers lopen rij ik langs de rivier, die ik overigens maar af en toe in het zicht heb, verder naar het noorden. Ik zie huizen in een aparte stijl en talloze kerkjes. Bij Bárcena draai ik het direct aan de weg gelegen gehucht in dat vol staat met *hórreos*. Ze zijn vrijwel allemaal ongerestaureerd en enkele zijn bijna geheel vergaan. De rivier wordt onderbroken door twee stuwmeren die niet alleen worden gebruikt voor het opwekken van hydro-elektriciteit, maar ook voor diverse watersporten en visserij. Bij de plaats Tineo staat een waterkrachtcentrale. Ik wandel een stukje langs het stuwmeer La Florida om foto's te maken. Rivier en weg raken ingeklemd tussen steile rotswanden. Langs het stuwmeer La Barca zijn de verschillende geologische lagen uitzonderlijk goed zichtbaar. Later wordt het landschap weer weidser. Kleine oude en een paar moderne bruggetjes overspannen de rivier en de wandelmogelijkheden nemen weer toe. Er wordt hier veel gevist op zalm en forel. Naarmate ik de uitmonding in de rivier Nalón nader wordt het gebied nog weidser en vruchtbaarder. Het laatste stuk van de rivier ligt bij het dorp Forcinas. Hier voegt ze zich bij de rivier Nalón en gezamenlijk monden ze uit in de Cantabrische Zee. Bij Forcinas lukt het me niet direct om het punt van samenvloeien te vinden. Ik kom terecht op een weggetje dat niet naar beneden maar juist naar boven gaat. De sfeer, de warmte en de palmbomen herinneren me zowaar een beetje aan Zuid-Amerika. Ik geef het bijna op en ga lekker lunchen bij het eenvoudige maar vriendelijke restaurantje El Puente Quinzanas. Daar legt de eigenaar me uit hoe ik moet lopen en na een paar kilometer zie ik dan eindelijk hoe de rivieren zich met elkaar vermengen. Geen spektakel. Maar net als in de rest van de regio is juist de simpele eenvoud zo charmant. ■

